

Μεταξύ των στόχων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού είναι και η διοργάνωση εκθέσεων με φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού, στα πλαίσια θεσμοθετημένων διοργανώσεων και μη, με σκοπό την προώθηση της επιστημονικής έρευνας και τη διάχυση της γνώσης στο επιστημονικό και ευρύτερο κοινό σε ποικίλα θέματα που σχετίζονται με εκφάνσεις του βυζαντινού, μεταβυζαντινού πολιτισμού και γενικότερα των αλληλεπιδράσεων με ομόδοξους και ετερόδοξους λαούς στα πλαίσια της οικουμενικής βυζαντινής αυτοκρατορίας και του ρόλου της Θεσσαλονίκης ως του σημαντικότερου πολιτικού, οικονομικού, πνευματικού και καλλιτεχνικού κέντρου μετά την Κωνσταντινούπολη.

Υπό αυτό το πρίσμα επιλέξαμε και την υλοποίηση της περιοδικής έκθεσης «Αρχιτεκτονικοί θησαυροί από την καρδιά της Μεσαιωνικής Σερβίας», η οποία εντάσσεται στη δράση της Γενικής Γραμματείας Πολιτισμού «Θεσσαλονίκη, Σταυροδρόμι Πολιτισμών 2012, Νοτιοανατολική Ευρώπη» και αποτελεί μια πρώτη συνεργασία του Μουσείου μας με το Ίδρυμα για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Kraljevo (Σερβία). Μέσα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό παρουσιάζονται τα σημαντικότερα και αντιπροσωπευτικότερα δείγματα μεσαιωνικής αρχιτεκτονικής στην κεντρική Σερβία, τη Ρασκία, περιοχή χωρικής αρμοδιότητας του Ιδρύματος του Kraljevo, μετά από τις εργασίες αποκατάστασης στα περισσότερα από αυτά.

Πρόκειται κυρίως για καθολικά μονών, αλλά και αμυντικές κατασκευές (κάστρα, πύργοι) σε στρατηγικά σημεία, που συνδέονται σχεδόν στο σύνολό τους με σημαντικά ιστορικά γεγονότα και ιδιαίτερα με τη δράση της δυναστείας των Νεμανιδών, η οποία υπήρξε καθοριστική για την πορεία των πολιτιστικών και πολιτικών σχέσεων Βυζαντίου – Σερβίας μετά την εδραίωση του σερβικού κράτους επί μεγάλου ζουπάνου Στέφανου Νεμάνια (1166-1196) και την υιοθέτηση για πρώτη φορά σε τέτοιο βαθμό της βυζαντινής αντίληψης στην τέχνη (αρχιτεκτονική – ζωγραφική).

Οι Σέρβοι ηγεμόνες οικοδομούν μοναστηριακούς ναούς συνήθως ως μασωλεία, αλλά και επισκοπικούς ναούς, ικανοποιώντας τη βούληση των θρησκευτικών ηγετών τους προσκαλώντας τεχνίτες και καλλιτέχνες από τα μεγάλα κέντρα της βυζαντινής επικράτειας, όπως η Κωνσταντινούπολη και η Θεσσαλονίκη, με κορύφωση τα αριστουργήματα της παλαιολόγειας αναγέννησης επί κράλη Μιλιούτιν (1282-1321) και την πλήρη υιοθέτηση της βυζαντινής αυτοκρατορικής εικονογραφίας τουλάχιστον μέχρι τα μέσα του 14ου αι.

Τα περισσότερα από τα μνημεία που επιλέχθηκαν για τη φωτογραφική έκθεση και περιλαμβάνονται στην ανά χειράς έκδοση αποτελούν μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και συμπεριλαμβάνονται στον αντίστοιχο κατάλογο της UNESCO. Επιθυμώ να ευχαριστήσω τη Γενική Γραμματέα Πολιτισμού κ. Λίνα Μενδώνη για την υποστήριξη, όλους τους συντελεστές της διοργάνωσης και ιδιαίτερα τη Διευθύντρια του Ιδρύματος του Kraljevo κ. Gordana Gavrić, τους καθηγητές κκ. Mirko Kovacević και Sl. Ćurčić και τον αρχαιολόγο του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού και επιμελητή της έκθεσης Δρ Αναστάσιο Αντωνάρα για τη συνεργασία και τη συμβολή τους.

Δρ Αγαθονίκη Τσιλιπάκου

Διευθύντρια Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού